

Kateřina Kolářová, Petr Pavlík, Irena Smetáčková:

**SEXUÁLNÍ OBTĚŽOVÁNÍ A JAK SE MU BRÁNIT:
PŘÍRUČKA PRO STUDUJÍCÍ VYSOKÝCH ŠKOL.**

Praha, Fakulta humanitních studií UK v Praze 2009, 31 s.
ISBN 978-80-87398-03-6.

Publikace „Sexuální obtěžování a jak se mu bránit“ je prezentována jako příručka pro studenty vysokých škol a měla by jim podle autorů poskytnout základní orientaci v problematice, praktické rady ohledně řešení a informace o standardech chování a řešení. Autor a autorky dělí sexuální obtěžování na tři základní formy, kterými jsou sexuální nátlak a vydírání, nepřijemná sexuální pozornost a uplatňování genderových stereotypů. Ke každé formě obtěžování uvádějí praktické příklady, což publikaci oživuje a činí srozumitelnější. V publikaci jsou rovněž stručně prezentovány výsledky aktuálního výzkumu týkající se sexuálního obtěžování na českých vysokých školách. Text pak přechází ke kritice neformální vztahů mezi vyučujícími a studujícími, které autor a autorky považují za podhoubí pro vznik sexuálního obtěžování. Zaměřují se zejména na problematiku setkávání se mimo školní prostředí, tykání a konsensuálních partnerských vztahů mezi vyučujícími a studujícími.

Kamenem úrazu této publikace je čtvrtá kapitola nazvaná „Jak se obtěžujícímu chování bránit“, která popisuje neformální a formální možnosti řešení sexuálního obtěžování. Autor a autorky podobně jako v publikaci určené pro vyučující ignorují významné aspekty českého právního řádu včetně těch, které mají pro úspěšnou obranu před sexuálním obtěžování klíčový význam. Je dost paradoxní, když obětem nejsou poskytnuty žádné informace o současných možnostech obrany před sexuálním obtěžováním a jsou naopak vybízeny, aby se snažily dosáhnout zřízení speciálních komisí zabývajících se sexuálním obtěžováním. Podobný způsob podávání informací může budit dojem, že nejde ani tak o to, aby se oběti domohly pomoci, ale aby napomohly lobování za vznik takových komisí.

Jako neméně závažný prohrěšek vidím skutečnost, že autoři nijak nediferencují postupy při různých formách sexuálního obtěžování a nabízejí jen jakási univerzální řešení. Postupy,

které nabízejí, mohou být efektivní u méně závažných případů, ale tam, kde se jedná o sexuální nátlak (vydírání), jsou naprosto nevhodné. Jako první dvě možnosti jsou nabízeny dopis obtěžující osobě a osobní konfrontace s obtěžující osobou, přičemž v obou případech jde o to vysvětlit, že její jednání je nevhodné. To může mít smysl tam, kde lze očekávat, že si pachatel neuvědomuje závažnost svého chování a je přístupný domluvě. U sexuálního vydírání to ovšem nelze očekávat. Takový postup vede k tomu, že pachatele připraví na možnost obvinění ze stran oběti a dává mu šanci zamést stopy a diskreditovat oběť. Podobně nevhodná je osobní konfrontace, která ještě více zvyšuje pravděpodobnost další traumatizace oběti. Neumím si opravdu představit, co může oběť získat například tím, že pachateli napíše dopis, ve kterém mu vysvětlí, že od něj není hezké vymáhat sex výměnou za známky.

Autor a autorky měli jasně uvést, jaké právní normy se týkají sexuálního nátlaku. Bohužel tak neučinili a je otázkou, zda je to důsledek neznalosti či záměr. Rovněž informace, kde je možné vyhledat právní a psychologickou pomoc jsou dost neuspokojivé. Je dost nešťastné, že mezi institucemi, kde lze hledat pomoc, jsou uvedena všechna akademická pracoviště zabývající se problematikou genderu, ale není tam uvedena žádná z nevládních neziskových organizací, které se věnují obětem trestných činů, otázkám diskriminace či práv žen, ačkoliv se lze domnívat, že některé z nich mají v tomto směru mnohem rozsáhlejší zkušenosti než pracovníci a pracovnice oddělení genderových studií. Tento postup není příliš ohleduplný zejména k obětem vážných forem sexuálního obtěžování, u kterých mohou mít zavádějící postupy a informace významné negativní dopady. Eventuální budoucí publikace na toto téma by měla být mnohem lépe propracovaná a více by měla zohledňovat praktické aspekty tematiky.

Olga Pechová